

Per primera vegada la universitat catalana disposava d'un marc propi de referència, adaptat a les necessitats i característiques de les nostres universitats.

6.2 La conflictivitat competencial

És prou sabuda l'evolució que ha seguit la interpretació i el desplegament de l'Estatut de Sau que, en alguns temes, s'ha trobat greument condicionat per l'acció estatal, ja fos per l'aprovació de lleis dites de bases, però que envaïen clarament competències autonòmiques, o per sentències del Tribunal Constitucional, a recursos d'inconstitucionalitat o a conflictes de competències, clarament restrictives en la seva interpretació. En aquest context, l'àmbit universitari no podia ser-ne una excepció, i val la pena descriure alguns dels temes més conflictius que van limitar l'acció de Govern en aquells anys.

Una de les principals reivindicacions en matèria d'ensenyament superior que es va fer durant anys, tant des del Govern de la Generalitat com des del Parlament, fou el traspàs de les beques universitàries. Davant la manca de resultats en les negociacions, tot i l'acord al qual es va arribar a la Comissió Mixta de traspàsos Administració de l'Estat-Generalitat, el setembre de 1998, el Govern, en defensa del seu patrimoni competencial va presentar dos conflictes de competència en relació amb les Ordres del Ministeri d'Educació i Ciència, de 15 de juny de 1994, i del Ministeri d'Educació i Cultura, de 3 de juny de 1997, per les quals es convocaven beques i ajuts a l'estudi de caràcter general per estudis universitaris i mitjans per als cursos acadèmics 1994-1995 i 1997-1998.

Els conflictes plantejaren que les ordres, en fer la convocatòria de les beques i ajuts, no tan sols regulaven amb el màxim detall el seu objecte, la quantia, els requisits acadèmics o econòmics exigibles als possibles beneficiaris, els procediments per a la concessió i el control de la destinació dels ajuts, sinó que també reservaven al Ministeri la resolució de l'atorgament dels ajuts i altres funcions executives. Això compor-

tava una invasió de les potestats legislatives i les funcions executives que pertocaven a la Generalitat en exercici de la competència plena en matèria d'ensenyament assumida de conformitat amb el que preveia l'article 15 de l'Estatut.

Per respectar aquesta competència, i tota vegada que els ajuts s'adreçaven als ensenyaments no obligatoris i universitaris, les ordres haurien d'haver-se limitat a fixar unes condicions bàsiques per garantir la igualtat de tots en l'accés als ajuts i haurien d'haver reconegut que correspon a la Generalitat i a les altres comunitats autònomes el desenvolupament normatiu d'aquelles condicions bàsiques, com també tota l'activitat d'execució administrativa.

El 2001, el Tribunal considerà inconstitucionals tots els preceptes que determinaven la gestió centralitzada de les beques i determinà que pertocava a la Generalitat la convocatòria, la gestió i l'atorgament dels ajuts (STC 188/2991). Cal significar que el TC deia expressament que l'Estat no podia seguir centralitzant la resolució d'atorgament dels ajuts emparant-se en una pretesa necessitat d'establir una llista única dels sol·licitants per a tot l'Estat a fi de garantir la igualtat d'accés als ajuts. El TC indicava que la territorialització entre les comunitats autònomes dels recursos disponibles per l'Estat, realitzada prenent com a base criteris objectius de repartiment acordats amb les comunitats autònomes, era garantia suficient d'igualtat i que la integritat de les funcions d'execució administrativa, inclòs l'atorgament dels ajuts, corresponia a Catalunya, a la Generalitat.

En definitiva, la Generalitat de Catalunya guanyà el reconeixement de la competència per a l'atorgament de les beques de caràcter general, per estudis universitaris i mitjans, però, set anys després, aquesta sentència encara no ha estat executada per part del Govern central i no s'ha fet efectiu el traspàs.

Un altre conflicte es va originar quan l'Estat, en el desplegament de la LRU, va reglamentar sobre els requisits necessaris per l'aprovació de creació i reconeixement de centres universitaris (Reial decret 557/1991), deixant pràcticament sense espai a la regulació autonòmica. El 1996, el TC va estimar parcialment els arguments de la Generalitat (STC

131/1996), la qual cosa va permetre aprovar una sèrie de decrets que regulaven, per part de la Generalitat, la programació universitària de Catalunya, els procediments de creació, reconeixement o reordenació de centres docents universitaris i d'implantació d'ensenyaments, i l'adscripció de centres docents d'ensenyament superior a les universitats públiques. La posterior aprovació de la LOU, va establir un marc normatiu més obert. És per això que tota aquesta regulació sobre planificació, ordenació i finançament va poder tenir un tractament més extens a la LUC, explicitant les particularitats del sistema universitari de Catalunya.

De totes maneres, tot i la major flexibilitat en la regulació universitària oferta per la LOU, en part aconseguida per esmenes plantejades durant la seva tramitació al Congrés per part del grup de CiU, va continuar havent-hi aspectes objecte de discussió i conflicte competencial. En aquest sentit, el Govern, en base a doctrina anterior del TC, havia presentat un conflicte positiu de competències amb motiu del Reial decret 1640/1999, pel qual es regulava la prova d'accés als estudis universitaris. La Generalitat va considerar que aquest decret vulnerava les seves competències d'autoorganització recollides a l'article 15 de l'Estatut i encara està pendent de sentència perquè no es va poder retirar en no canviar la normativa estatal.

Finalment, les accions relatives al foment de la qualitat de les universitats també van ser objecte de conflicte en relació al Reial decret 1947/1995 pel qual s'establia el Pla Nacional d'Avaluació de la Qualitat Universitària i en relació a les funcions d'avaluació, acreditació i certificació de l'Agència estatal ANECA, que s'estenien amb caràcter executiu, i de manera unilateral, a totes les universitats espanyoles, segons el Reial decret 1052/2002. En el primer cas, la Generalitat va desistir quan la LOU li va reconèixer competències d'avaluació, però no ho ha pogut fer en el segon. La Generalitat defensava que l'avaluació i la certificació tinguessin naturalesa executiva, incorporada en l'exercici de la competència plena, sense que fos admissible l'extensió de l'actuació estatal més enllà dels seus límits competencials.

Val a dir que l'Estat també plantejà conflicte de competències contra alguns articles de LUC que feien referència a les qualificacions del

professorat contractat i a la preeminència de les avaluacions de l'Agència per a la Qualitat de Catalunya, qüestionant, per tant, la singularitat del model català. Aquestes esmenes, però, foren retirades posteriorment per acord polític.

La descripció d'aquestes situacions de conflicte il·lustra les dificultats existents per bastir models propis en un Estat encara fortament centralista i uniformitzador i la importància cabdal del lideratge del Govern en la defensa d'aquests drets nacionals.

